

В. В. Кузик

Майборода Платон Іларіонович

МАЙБОРОДА Платон Іларіонович (01. 12. 1918, х. Пелехівщина, нині село Глобин. р-ну Полтав. обл. – 08. 07. 1989, Київ) – композитор, музично-громадський діяч. Брат Г. Майбороди. Заслужений діяч мистецтв УРСР (1957). Народний артист УРСР (1968), СРСР (1979). Сталінська премія (1950), Державна премія України ім. Т. Шевченка (1962), премія за музику до к/ф «Літа молодії» (1959). Член СКУ (1947). Учасник 2-ї світової війни. Закін. Київську консерваторію (1947; кл. Л. Ревуцького). Брав уроки з фольклору в Д. Ревуцького. 1939 – учасник фольклорист. експедицій на Полтавщині, збирав нар. пісні на сл. Т. Шевченка, 1940 – у Сх. Галичині, здійснив записи гуцул. фольклору, спілкувався з Ф. Колесою. У червні 1941 разом з братом вступили до нар. ополчення, потрапили в полон, звідки 1942 втекли. 1943 інтернов. до м. Катовіце (нині Польща), де працювали на заводі. Після звільнення міста рад. військами, влилися до лав 1-го Укр. фронту й закін. війну в Німеччині. 1945 – керівник військ. ансамблю пісні і танцю у Відні. 1947–49 – викладач теор. дисциплін Київ. муз. училища. Від 1948 співпрацював з поетом А. Малишком, майже всі спільні твори (понад 22) стали еталоном зразками втілення укр. мелод. традиції та нац. естет. мислення, насамперед лірич. природи. Символи столиці України – «Київський вальс» (початк. акорди багато років слугували позивними радіостанції «Промінь») і «Білі каштани»; емблемою укр. школи стала «Пісня про вчительку»; довершеною кантиленою приваблюють «Ми підем, де трави похилі», «Ти моя вірна любов» та «Колискова», вірність історії – «Пісня про козацькі могили», філос. глибиною роздумів – «Моя стежина». Слова пісні «Рідна мати моя» («Пісня про рушник») перекладено 18-ма мовами, нагороджено дипломом за найкращу пісню 20 ст. (Київ, 2007, посмертно). М. плідно співпрацював з поетами В. Бичком, Д. Луценком, Т. Масенком, М. Нагнибдою, О. Новицьким, М. Рильським, В. Симоненком, В. Сосюрою, М.

Стельмахом, М. Ткачем, В. Юхимовичем та ін., написав твори на вірші Т. Шевченка й Лесі Українки. Компонував пісні для різних складів, використовував особливості всіх хор. ансамблів – чол. («Розлягалися тумани»), жін. («Колискова»), більшість для мішаного хору з виокремленням солістів-корифеїв: чол. і жін. квартетів («Колгоспний вальс»), однорід. дуетів – чол. або жін., що, на думку М., більше відповідає нац. природі ансамбл. співу («Білі каштани», «Ми підем, де трави похилі»). З-поміж традиц. фольклор. жанрів М. найпереконливіше за муз. драматургією та худож. образністю вдалося втілити у профес. творчості жанр думи («Кров людська – не водиця!», «Партизанська дума», «Єсть на світі доля» – для соліста чи соло з хором). Пісні М. виконували В. Бокоч, В. Буймістер, В. Вотріна, Д. Гнатюк, М. Гришко, М. Кондратюк, Р. Майборода, Н. Матвієнко, Є. Мірошніченко, А. Мокренко, Д. Петриненко, О. Таранець, Г. Туфтіна та ін. Особливо актив. популяризаторами творчості М. були тріо сестер Байко, чол. дует П. Кучмії і А. Бойко, концертмейстер багатьох концерт. програм – Е. Пірадова. М. належить також музика до 15-ти вистав Київ., Вінн. та Запоріз. драм. театрів (зокрема «Не судилось» М. Старицького, «У кожного своя мета» Я. Баша, «Якщо ти любиш» і «Сині роси» М. Зарудного, «Де тирса шуміла» А. Шияна, «Правда і кривда» М. Стельмаха тощо), музика до 13-ти фільмів кіностудії ім. О. Довженка (зокрема «Гроза над полями», «Літа молодії», «Дмитро Горицвіт», «Люди не все знають», «Долина синіх скель», «Абітурієнтка» тощо). Однак в історію укр. духовності М. увійшов, насамперед, як композитор-пісенник. Хоча певною мірою композитор віддав данину масово-патріот. (рад. панегір.) пісні, проте більшість його творів – лірика, що стверджує гуманіст. духовні цінності. Пісенна лірика М. – етапне явище в розвитку нац. муз. культури. Має фонд. записи на Укр. радіо і телебаченні. По смерті композитора його архівом опікувалася дружина – Т. Майборода-Винниченко, яка щорічно до дня народж. М. організовувала концерти з його творів, радіо й телепередачі; збирала спогади сучасників, публікувала статті, ініціювала створення мемор. кабінету при ЦДАМЛМ та випуск компакт-диску. На будинку, де мешкав композитор, встановлено мемор. дошку. 1989 ім'я М. присвоєно хор. капелі Нац. радіокомпанії України і Запоріз. муз. училищу (де створ. мемор. кабінет, проводяться конкурси молодих композиторів на кращу пісню), вулиці в Києві. Твори М. увійшли до грамплатівок різних співаків, мав лише одну грамплатівку з влас. піснями як дарунок до свого ювілею – «Друзі хороші мої» (1988).

Основні твори

вокал.-симф. – ораторія «Дума про Дніпро» (сл. А. Шияна й Т. Масенка, 1954), поема «Тополя» (сл. Т. Шевченка, 1960), кантата «Полтава» (сл. О. Пашко, 1974); для симф. оркестру – «Прометей» (або «Героїчна увертюра», 1947); пісні – «Розлягалися тумани» (сл. О. Новицького, 1940), цикл про Героїв Соц. Праці – «Над широким Дніпром», «Ще тумани сиві», «Поля неозорі» (сл. О. Ющенко, 1949, Сталін. премія), «Колгоспний вальс» (1949), «Пролягла доріженька» (1954), «Пісня про Україну» (1957), «Гаї шумлять біля потоку» (1967; усі – на сл.

А. Малишка); «Білі чайки» (сл. А. Шияна, 1964), «Виростеш ти, сину» (сл. В. Симоненка), «Тополина баркарола» (сл. В. Сосюри; обидві – 1973), «Подвиг» (1971), «Рідна земле моя» (1973; обидві на сл. Д. Луценка), «Не збивай, зозуле, цвіту» (1975), «Ти і я – одна сім'я» (1977), «Згадай свій рідний край» (1981; усі – сл. М. Ткача); пісні для дітей; обробки нар. пісень.

Рекомендована література

1. Гордійчук М. П. І. Майборода. К., 1964;
2. Сингаївський М. «Життя моє – пісня». Платонові Майбороді – 60 // Рад. Україна. 1978, 1 груд.;
3. Кузик В. Платон Майборода. К., 1978;
4. 1983;
5. 1987;
6. 1988;
7. Платон Майборода. Слово про композитора. К., 1988;
8. Бокий І. Від серця матері до серця народу // Молодь України. 1988, 29 листоп.;
9. Правдюк О. Українські народні пісні в записах Платона Майбороди. К., 1989;
10. Платон Іларіонович Майборода (некролог) // КіЖ. 1989, 16 лип.;
11. Токар С. Композитор-легенда // Вітчизна. 1995. № 5–6;
12. Кириченко В. Солов'їний світ Платона Майбороди // Запоріж. правда. 1999, 30 листоп.;
13. Платон Майборода: милий спомин на серці собі пов'яжи. К., 2008.

Бібліографічний опис:

Майборода Платон Іларіонович / В. В. Кузик // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-60475>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).